

Dno KESH: 18/2009

354 § ILOTULITTEIDEN SAATAVUUDEN JA KÄYTÖN RAJOITTAMISEEN TÄHTÄÄVÄT TOIMENPITEET, LAUSUNTO

Khall § 354/25.8.2014

Lausuntopyyntö

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) valmistelee hallituksen esitystä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (kemikaaliturvallisuuslain) muuttamiseksi. Asiassa on pyydetty lausuntoa Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselta, joka pyytää kuntien näkemyksiä oman lausuntonsa tueksi. Samassa yhteydessä pyydetään näkemystä siitä, onko kunnassa alueita, joissa ilotulitteiden käyttöä tulisi rajoittaa.

Vantaan kaupunki on vastaanottanut kuntalaiselta aloitteen, jossa toivotaan että Vantaalla päätettäisiin noudattaa sellaista menetelmää, jossa valvotusti ammutaan raketteja tiiviisti rakennetuilla kaupunkialueilla ja että tehtävän hoitaisivat täysi-ikäiset vastuulliset henkilöt määrätyillä paikoilla. Aloitetta perustellaan ilotulitteiden aiheuttamilla vahingoilla ja niistä aiheutuvilla kustannuksilla.

Lausunto kemikaaliturvallisuuslain muuttamista koskevaan esitysluonnokseen

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tähänastisena linjana on ollut pyrkiä vaikuttamaan sääntelyyn siten, että ilotulitteita ei luovutettaisi muille kuin ammattilaisille. Mikäli tällaista kategorista kieltoa ei ole mahdollista saavuttaa, pelastuslaitos on pyrkinyt vaikuttamaan sääntelyyn siten, että:

- ilotulitteiden myyntiaika olisi mahdollisimman lyhyt
- ilotulitteiden saatavuus alaikäisille olisi tehty mahdollisimman hankalaksi
- ”vaarattomat” ilotulitteet kiellettäisiin kokonaan (riski, että luovutetaan alaikäisille)
- yhteiskunnassa pyritäisiin muutoinkin ilotulitteiden saatavuuden rajoittamiseen esim. häittaverotuksen keinoin.

Syynä pyrkimykseen ilotulitteiden käytön kieltämiseksi ja rajoittamiseksi ovat ilotulitteiden aiheuttamat omaisuuteen ja terveyteen kohdistuvat vahingot. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tämänhetkisen käsityksen mukaan merkittävä osa ilotulitteiden aiheuttamista omaisuusvahingoista johtuu siitä, että ilotulitteita on luovutettu alaikäisille. Erityisesti ”vaarattomiksi” mielletty ilotulitteet saattavat päätyä alaikäisten käsiin. Esimerkiksi 5.1.2009 Tuusulan Vaunukankaan tulipalo syttyi mainituissa olosuhteissa.

TEM on vuoden 2009 jälkeen tehnyt säädösmuutoksia, joilla on poistettu esim. suurimmat raketit markkinoilta sekä asetettu suojalasien käyttöpakko ilotulitteiden käyttäjille. Säädösmuutosten ja mahdollisten toimintakulttuurin muutosten johdosta ilotulitteiden aiheuttamat pelastustoimen tehtävät sekä silmävammat ovat kääntyneet laskuun. Vuodenvaihteessa 2013–2014 ilotulitteiden aiheuttamat tehtävät kääntyivät kuitenkin jälleen nousuun.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos pyytää alueensa kunnilta näkemystä asiasta. Vastausta pyydetään seuraaviin kysymyksiin:

Mikä on kunnan näkemys yleisellä tasolla ilotulitteiden kieltämisestä muilta kuin ammattilaisilta?

Ovatko pelastuslaitoksen pyrkimykset tuotteiden kieltämiseksi kokonaan muilta kuin ammattilaisilta siinä määrin kunnan etujen vastaisia, että keinot eivät ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja pelastuslaitoksen tulisi luopua näistä pyrkimyksistä?

Mikä on kunnan näkemys yleisellä tasolla pyrkimyksistä saatavuuden rajoittamiseksi mm. hinnan ja lapsille sopiviksi miellettyjen tuotteiden osalta?

Ovatko pelastuslaitoksen ilotulitteiden saatavuuden rajoittamiseksi siinä määrin kunnan etujen vastaisia, että keinot eivät ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja pelastuslaitoksen tulisi luopua näistä pyrkimyksistä?

Onko muita huomioita, jotka kunta toivoo pelastuslaitoksen huomioivan lakiehdotuksesta annettavassa lausunnossa?

Lausunto ilotulitteiden käytön alueellisesta rajoittamisesta

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos saa ajoittain yhteydenottoja, joissa toivotaan ilotulitteiden käyttöä rajoitettavaksi kunnan tai sen osan alueella. Kemikaaliturvallisuuslain 92 §:n nojalla pelastusviranomainen voi antaa ilotulitteiden käyttöä koskevia paikallisista olosuhteista johtuvia pelastustoimen aluetta tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä. Näissä määräyksissä pelastusviranomainen voi kieltää ilotulitteiden käytön pelastustoimen alueella sellaisissa paikoissa, joissa käytön voidaan katsoa aiheuttavan erityistä vaaraa. Vastaava oikeus oli ennen vuoden 2005 kemikaaliturvallisuuslakia kunnanvaltuustolla.

Huomionarvoista ilotulitteiden käytön rajoittamisessa on erityisen vaaran olemassaolo. Lain perustelujen mukaan tällä tarkoitetaan ilotulitteiden käytön kieltämistä esim. vanhalla puutaloalueella. Ilotulitteiden käyttöä on rajoitettu muiden pelastuslaitosten alueella esim. siitä syystä, että alueella on paljon ihmisiä vuodenvaihteessa tai ilotulitteiden käyttö aiheuttaisi erityistä vaaraa kulttuuriomaisuudelle.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos pyytää kunnan näkemystä seuraaviin kysymyksiin:

Onko kunnassa alueita, joissa ilotulitteiden käyttöä tulisi rajoittaa kemikaaliturvallisuuslain 92 §:n nojalla?

Mikäli ilotulitteiden käyttöä tulisi rajoittaa, mille alueille rajoitusten tulisi kohdistua, ja mikä on se erityinen vaara, jonka johdosta käyttöä tulisi rajoittaa?

Mikäli kunnan vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myönteinen, erityisen vaaran olemassaolo tulisi kyetä uskottavasti ja perustellusti osoittamaan. Ilotulitteiden käytöstä aiheutuva ”tavanomainen vaara”, käytöstä syntyvä melu tai roskaaminen ei ole riittävä peruste alueellisten kieltojen asettamiselle.

Lausuntopyynnön mukaan lausunnon antamatta jättäminen tulkitaan siten, että kunnalla ei ole huomautettavaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimenpiteisiin ilotulitteiden muun kuin ammattikäytön kieltämiseksi ja että kunnassa ei katsota olevan sellaisia alueita, joissa ilotulitteiden käyttöä olisi syytä rajoittaa.

Liitteenä lausuntopyyntö oheismateriaaleineen kokonaisuudessaan. Lausuntoa on pyydetty 8.8. mennessä, mutta lausunnon antamiselle on myönnetty jatkoaikaa.

Asian valmistelu

Kunnanhallituksen lausuntoa varten Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen lausuntopyynnöstä on pyydetty kommentteja toimialoilta. Palautetta saatiin kasvatus- ja sivistystoimen johtoryhmältä ja teknisen toimen johtoryhmältä. Kommentit on otettu huomioon lausunnossa.

Kunnanhallituksen lausunto

Kunnanhallitus pyydettyinä lausuntona esitettyihin kysymyksiin antaa seuraavat vastaukset:

KYSYMYS: Mikä on kunnan näkemys yleisellä tasolla ilotulitteiden kieltämisestä muilta kuin ammattilaisilta?

VASTAUS: Pyrkimys on hyvä ja perusteltu, mikäli tilastot ilotulitteisiin liittyvistä pelastustoimen tehtävistä ja silmävammoista osoittavat pysyvää muutosta heikompaan suuntaan tai että tilanne ei ala tulevina vuosina olennaisesti paranemaan vuodelta 2013–2014 raportoidusta.

KYSYMYS: Ovatko pelastuslaitoksen pyrkimykset tuotteiden kieltämiseksi kokonaan muilta kuin ammattilaisilta siinä määrin kunnan etujen vastaisia, että keinot eivät ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja pelastuslaitoksen tulisi luopua näistä pyrkimyksistä?

VASTAUS: Pelastuslaitoksen mainitut pyrkimykset eivät ole kunnan etujen vastaisia. Pelastuslaitoksen on syytä jatkaa valitsemalla linjallaan.

KYSYMYS: Mikä on kunnan näkemys yleisellä tasolla pyrkimyksistä saatavuuden rajoittamiseksi mm. hinnan ja lapsille sopiviksi miellettyjen tuotteiden osalta?

VASTAUS: Pyrkimykset rajoittaa/estää ilotulitteiden saatavuutta lapsilta ovat toivottavia myös jatkossa. Riittävän korkeat ikärajat ja hinnat ovat olennainen osa tavoitteeseen pääsemisessä.

KYSYMYS: Ovatko pelastuslaitoksen ilotulitteiden saatavuuden rajoittamiseksi siinä määrin kunnan etujen vastaisia, että keinot eivät ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja pelastuslaitoksen tulisi luopua näistä pyrkimyksistä?

VASTAUS: Pelastuslaitoksen mainitut pyrkimykset eivät ole kunnan etujen vastaisia. Pelastuslaitoksen on syytä jatkaa valitsemalla linjallaan.

KYSYMYS: Onko muita huomioita, jotka kunta toivoo pelastuslaitoksen huomioivan lakiehdotuksesta annettavassa lausunnossa?

VASTAUS: Jatkossa voitaisiin suorittaa kokeiluja, joissa esim. kuntakohtaisesti ja määräajaksi ilotulittaminen kiellettäisiin kokonaan.

Mikäli tilastot ilotulitteisiin liittyvistä pelastustoimen tehtävistä ja silmävammoista osoittavat pysyvää muutosta eitoivottuun suuntaan tai että tilanne ei ala tulevina vuosina olennaisesti paranemaan vuodelta 2013–2014 raportoidusta, Pelastuslaitoksella voitaisiin harkita myös esityksiä ikärajojen nostamisesta, alaikäisille luovuttamisen/myymisen sanktioinnin ankaroittamisesta ja ilotulitteisiin liittyvän häiriökäyttäytymisen/laiminlyöntien saattamisesta laajasti rangaistavuuden piiriin.

KYSYMYS: Onko kunnassa alueita, joissa ilotulitteiden käyttöä tulisi rajoittaa kemikaaliturvallisuuslain 92 §:n nojalla?

VASTAUS: Kyllä. Kohteita on tunnistettu runsaasti: koulut, päiväkodit, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritilojen, alueet. Vanhusten palvelutalot yms. voivat myös olla tällaisia kohteita. Erityisesti tulee huomioida kulttuurikohteet kuten Halosenniemi, Erkkola, muut museot jne. ja muutkin sekä kunnan, että yksityisten omistamat ja hallitsemat kohteet.

Toimialojen vastauksista ilmenee vaikeus vetää rajat suojattavien alueiden ja pistekohteiden välillä. Mikäli alue-käsite ymmärretään laajaksi (vrt. vanha Rauma tms), ei Tuusulan kunnasta löydy vastaavia laajoja suojan tarpeessa olevia puutaloalueita. Sen sijaan yksittäisiä pistekohteita on runsaasti ja niissä ilotulitteiden käytöltä tulisi voida tehokkaasti suojautua estämällä käyttö kokonaan tai rajoittamalla käyttöä. Mikäli jokainen yksittäinen kohde voidaan käsittää lausuntopyynnön tarkoittamaksi alueeksi, on alueita runsaasti.

Pelastuslaitoksen lausuntopyyntö on suunnattu kunnalle. Ilotulitteiden käytöltä suojattavien kohteiden selvittämistä ja pohdintaa, eli siis asian valmistelua ja hienosäätöä on syytä jatkaa myöhemmin. Tällöin pitäisi kuulla myös yksityisiä kiinteistön omistajia miten he mieltävät asian ja suojaamistarpeet. Asiassa tarvitaan myös pelastuslaitoksen asiantuntemusta ja opastusta, jotta esim. suojavyöhykkeitä kohteiden ympärille voidaan mitoittaa.

Lisäksi kunnan alueella on joitakin räjähdysaine- ja ilotulitevarastoja yms. kohteita, jotka epäilemättä ovat Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tunte-mia. Ilotulitteiden käytön rajoittamisen tarpeellisuuden harkinta niiden osalta on kunnan näkökulmasta katsottuna syytä jättää pelastuslaitoksen harkintaan.

KYSYMYKSET: Mikäli ilotulitteiden käyttöä tulisi rajoittaa, mille alueille rajoitusten tulisi kohdistua, ja mikä on se erityinen vaara, jonka johdosta käyttöä tulisi rajoittaa?

VASTAUS: Erityinen vaara on tulipalojen johdosta tapahtuva kulttuuriarvojen menetys, julkisen- ja yksityisen omaisuuden tuhoutumien sekä esim. koulu- ja päiväkotien yms. toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen. Katso myös edellinen vastaus. Asia edellyttää jatkotyöstämistä.

Lisätiedot: rakennuslakimies Sakari Eskelinen p. 040 314 3037

Liite nro 354

Ehdotus

Kj Kunnanhallitus päättää

- merkitä tiedoksi Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen lausuntopyynnön liitemateriaaleineen
- antaa pyydettyä lausuntonaan perusteluosan mukaiset vastaukset esitettyihin kysymyksiin
- tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän pykälän osalta välittömästi kokouksessa.

Puheenjohtajan avattua asiassa keskustelun Pasi Huuhtanen Risto Rämön kannattamana esitti, että kunnanhallitus toteaa vastauksenaan kysymyksiin

”Ovatko pelastuslaitoksen pyrkimykset tuotteiden kieltämiseksi kokonaan muilta kuin ammattilaisilta siinä määrin kunnan etujen vastaisia, että keinot eivät ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja pelastuslaitoksen tulisi luopua näistä pyrkimyksistä?” ja ”Ovatko pelastuslaitoksen ilotulitteiden saatavuuden rajoittamiseksi siinä määrin kunnan etujen vastaisia, että keinot eivät ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja pelastuslaitoksen tulisi luopua näistä pyrkimyksistä?” seuraavaa:

”Täyskiellon sijasta kannattaisi voimavaroja suunnata laadultaan vaarallisten tuotteiden poistamiseksi markkinoilta ja nykyisen 18 v. ikärajan valvomiseen tehostetusti vähittäismyyntilupia annettaessa.”

Risto Rämö esitti, että kysymykseen ”Onko muita huomioita, jotka kunta toivoo pelastuslaitoksen huomioivan lakiehdotuksesta annettavassa lausunnossa?” vastataan myös seuraavaa:

”Valistusta pitäisi lisätä siitä, että ilotulitteita ei saa ampua päihtyneenä.”

Päätös

Kunnanhallitus päätti

- merkitä tiedoksi Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen lausuntopyynnön liitemateriaaleineen
- pyydettyinä lausuntona esitettyihin kysymyksiin antaa seuraavat vastaukset:

KYSYMYS: Mikä on kunnan näkemys yleisellä tasolla ilotulitteiden kieltämisestä muilta kuin ammattilaisilta?

VASTAUS: Pyrkimys on hyvä ja perusteltu, mikäli tilastot ilotulitteisiin liittyvistä pelastustoimen tehtävistä ja silmävammoista osoittavat pysyvää muutosta heikompaan suuntaan tai että tilanne ei ala tulevana vuosina olennaisesti paranemaan vuodelta 2013–2014 raportoidusta.

KYSYMYS: Ovatko pelastuslaitoksen pyrkimykset tuotteiden kieltämiseksi kokonaan muilta kuin ammattilaisilta siinä määrin kunnan etujen vastaisia, että keinot eivät ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja pelastuslaitoksen tulisi luopua näistä pyrkimyksistä?

VASTAUS: Täyskiellon sijasta kannattaisi voimavaroja suunnata laadultaan vaarallisten tuotteiden poistamiseksi markkinoilta ja nykyisen 18 v. ikärajan valvomiseen tehostetusti vähittäismyyntilupia annettaessa.

KYSYMYS: Mikä on kunnan näkemys yleisellä tasolla pyrkimyksistä saatavuuden rajoittamiseksi mm. hinnan ja lapsille sopiviksi miellettyjen tuotteiden osalta?

VASTAUS: Pyrkimykset rajoittaa/estää ilotulitteiden saatavuutta lapsilta ovat toivottavia myös jatkossa. Riittävän korkeat ikärajat ja hinnat ovat olennainen osa tavoitteeseen pääsemisessä.

KYSYMYS: Ovatko pelastuslaitoksen ilotulitteiden saatavuuden rajoittamiseksi siinä määrin kunnan etujen vastaisia, että keinot eivät ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden ja pelastuslaitoksen tulisi luopua näistä pyrkimyksistä?

VASTAUS: Täyskiellon sijasta kannattaisi voimavaroja suunnata laadultaan vaarallisten tuotteiden poistamiseksi markkinoilta ja nykyisen 18 v. ikärajan valvomiseen tehostetusti vähittäismyyntilupia annettaessa.

KYSYMYS: Onko muita huomioita, jotka kunta toivoo pelastuslaitoksen huomioivan lakiehdotuksesta annettavassa lausunnossa?

VASTAUS: Jatkossa voitaisiin suorittaa kokeiluja, joissa esim. kuntakohtaisesti ja määräajaksi ilotulittaminen kiellettäisiin kokonaan.

Mikäli tilastot ilotulitteisiin liittyvistä pelastustoimen tehtävistä ja silmävammoista osoittavat pysyvää muutosta eitoivottuun suuntaan tai että tilanne ei ala tulevana vuosina olennaisesti paranemaan vuodelta 2013–2014 raportoidusta, Pelastuslaitoksella voitaisiin harkita myös esityksiä ikärajojen nostamisesta, alaikäisille luovuttamisen/myymisen sanktioinnin ankaroittamisesta ja ilotulitteisiin liittyvän häiriökäyttäytymisen/laiminlyöntien saattamisesta laajasti rangaistavuuden piiriin.

Valistusta pitäisi lisätä siitä, että ilotulitteita ei saa ampua päihtyneenä.

KYSYMYS: Onko kunnassa alueita, joissa ilotulitteiden käyttöä tulisi rajoittaa kemikaaliturvallisuuslain 92 §:n nojalla?

VASTAUS: Kyllä. Kohteita on tunnistettu runsaasti: koulut, päiväkodit, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritilojen, alueet. Vanhusten palvelutalot yms. voivat myös olla tällaisia kohteita. Erityisesti tulee huomioida kulttuurikohteet kuten Halosenniemi, Erkkola, muut museot jne. ja muutkin sekä kunnan, että yksityisten omistamat ja hallitsevat kohteet.

Toimialojen vastauksista ilmenee vaikeus vetää rajat suojattavien alueiden ja pistekohteiden välillä. Mikäli alue-käsite ymmärretään laajaksi (vrt. vanha Rauma tms), ei Tuusulan kunnasta löydy vastaavia laajoja suojan tarpeessa olevia puutaloalueita. Sen sijaan yksittäisiä pistekohteita on runsaasti ja niissä ilotulitteiden käytöltä tulisi voida tehokkaasti suojautua estämällä käyttö

kokonaan tai rajoittamalla käyttöä. Mikäli jokainen yksittäinen kohde voidaan käsittää lausuntopyynnön tarkoittamaksi alueeksi, on alueita runsaasti.

Pelastuslaitoksen lausuntopyyntö on suunnattu kunnalle. Ilotulitteiden käytöltä suojattavien kohteiden selvittämistä ja pohdintaa, eli siis asian valmistelua ja hienosäätöä on syytä jatkaa myöhemmin. Tällöin pitäisi kuulla myös yksityisiä kiinteistön omistajia miten he mieltävät asian ja suojaamistarpeet. Asiassa tarvitaan myös pelastuslaitoksen asiantuntemusta ja opastusta, jotta esim. suojavyöhykkeitä kohteiden ympärille voidaan mitoittaa.

Lisäksi kunnan alueella on joitakin räjähdysaine- ja ilotulitevarastoja yms. kohteita, jotka epäilemättä ovat Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tunteamia. Ilotulitteiden käytön rajoittamisen tarpeellisuuden harkinta niiden osalta on kunnan näkökulmasta katsottuna syytä jättää pelastuslaitoksen harkintaan.

KYSYMYKSET: Mikäli ilotulitteiden käyttöä tulisi rajoittaa, mille alueille rajoitusten tulisi kohdistua, ja mikä on se erityinen vaara, jonka johdosta käyttöä tulisi rajoittaa?

VASTAUS: Erityinen vaara on tulipalojen johdosta tapahtuva kulttuuriarvojen menetys, julkisen- ja yksityisen omaisuuden tuhoutumien sekä esim. koulu- ja päiväkotien yms. toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen. Katso myös edellinen vastaus. Asia edellyttää jatkotyöstämistä.

Lisäksi kunnanhallitus päätti

- tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän pykälän osalta välittömästi kokouksessa.

ote
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Otteen tarkastetusta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa

Tuusulassa 26.8.2014

pöytäkirjanpitäjä

Tuula Hyttinen